

# Verantwoord keuzes maken, zonder onze koers te verliezen.

## Bijdrage CDA-fractie bij de Kadernota 2027

Voorzitter, geacht college en collega-raadsleden,

Iedereen die wel eens heeft gezeild weet: je hebt niet altijd de wind mee. Soms draait de wind onverwacht, steekt er tegenwind op of moet je zelfs een stukje terug om uiteindelijk toch je bestemming te bereiken. Juist op zulke momenten laat een goede schipper zich zien. Niet door de eindbestemming los te laten, maar door de koers aan te passen aan de omstandigheden.

Voorzitter, dat is precies hoe wij naar deze kadernota kijken.

### **Waarom we niet op koers zitten?**

Na Asten in Balans hoopten we weer ruimte te krijgen om vooral vooruit te kijken. Samen met de raad, de organisatie, inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties hebben we moeilijke keuzes gemaakt. Dat heeft geleid tot ruim € 2 miljoen aan structurele besparingen. Een forse opgave, die veel heeft gevraagd van iedereen. Toch staan we een jaar later opnieuw voor een financiële uitdaging.

Dat komt niet door één oorzaak. Gemeenten worden nog altijd onvoldoende gecompenseerd voor hun wettelijke taken. Tegelijkertijd hebben we binnen het sociaal domein te maken met een aantal complexe en kostbare jeugdzorgcasussen, waarvan de kosten vooraf moeilijk zijn te voorspellen en waarvoor de rijksbijdrage onvoldoende aansluit op de werkelijkheid. Ook zien we financiële tegenvallers bij onze regionale samenwerkingen. Daardoor staan onze financiën opnieuw onder druk en worden we opnieuw gedwongen scherpe keuzes te maken. Dat is geen prettige boodschap, maar wel de realiteit waarmee we vandaag te maken hebben.

Juist omdat we een groot deel van deze oorzaken niet kunnen beïnvloeden, is het des te belangrijker dat we verantwoordelijkheid nemen voor de keuzes die we wél zelf kunnen maken.

### **Hoe komen we weer op koers?**

Onze bestemming blijft hetzelfde: een gemeente waar het prettig wonen, werken en ondernemen is. Een gemeente waar ruimte blijft voor woningbouw, sterke voorzieningen, een vitaal buitengebied en goede zorg voor inwoners die dat nodig hebben.

Die route vraagt nu om scherpe keuzes. Niet alleen voor 2027, maar juist ook voor de jaren daarna. Onze eerste inzet moet zijn om te komen tot een sluitende begroting voor 2027. Tegelijkertijd moeten de keuzes die we nu maken bijdragen aan een financieel gezonde meerjarenbegroting.

Deze kadernota is voor het CDA dan ook niet het eindpunt, maar het startpunt van het proces richting die begroting. De keuzes die we vandaag meegeven, moeten het college

helpen om later dit jaar met een sluitende begroting voor 2027 terug te komen én tegelijkertijd de basis te leggen voor een financieel gezonde meerjarenbegroting. Daarom zijn wij voorstander van de ingezette lijn van Zero Based Budgeting.

Met Asten in Balans hebben we vorig jaar belangrijke stappen gezet en gekeken waar binnen de bestaande begroting ruimte was om te besparen. De huidige financiële situatie vraagt om een fundamenteel andere aanpak. Niet langer uitgaan van de begroting zoals die er ligt, maar opnieuw bepalen welke taken we als gemeente belangrijk vinden en welke middelen daarvoor nodig zijn.

Wat het CDA betreft vraagt deze aanpak om een aantal duidelijke uitgangspunten:

- **Samen optrekken.** Betrek de raad, de organisatie, inwoners, ondernemers, verenigingen en maatschappelijke organisaties actief bij dit proces. De keuzes die voor ons liggen raken de hele samenleving en vragen daarom ook om een breed gedragen afweging.
- **Kijk verder dan 2027.** Neem niet alleen de begroting van volgend jaar als uitgangspunt, maar maak keuzes die ook op de lange termijn financieel én maatschappelijk verantwoord zijn.
- **Verdeel de lasten eerlijk.** Zoek naar een evenwichtige verdeling van de opgave. De pijn mag niet onevenredig bij één groep, één beleidsterrein of één organisatie terechtkomen.
- **Werk open en transparant.** Leg alle mogelijke opties op tafel en onderzoek deze zorgvuldig. Er mogen wat ons betreft geen taboes zijn, zodat de raad een integrale afweging kan maken.
- **Werk met scenario's.** Houd in de uitwerking rekening met verschillende scenario's. Wat gebeurt er als maatregelen minder opleveren dan verwacht? Welke aanvullende keuzes zijn dan nodig? Alleen zo kan de raad straks goed onderbouwde besluiten nemen.
- **Baseer keuzes op realistische aannames.** Zorg voor een solide financiële onderbouwing van maatregelen en ramingen. Niet begroten op hoop, maar op realistische verwachtingen. Alleen zo kunnen we als raad weloverwogen keuzes maken en voorkomen we dat we later opnieuw voor financiële tegenvallers komen te staan.

Wij zijn voorstander van een gezamenlijke aanpak. Laten we dit proces niet uitstellen tot de begrotingsbehandeling, maar nu al samen starten. Wij vragen het college dit uit te werken in een heldere projectaanpak, de raad gedurende het proces mee te nemen in de eerste inzichten en afwegingen én ons mee te nemen in de wijze waarop Zero Based Budgeting richting de begrotingsbehandeling wordt vormgegeven. Alleen zo kunnen we later dit jaar gezamenlijk goed onderbouwde keuzes maken voor een structureel gezonde financiële toekomst.

## **Waar houden we aan vast?**

Juist omdat de komende maanden moeilijke keuzes vragen, is het belangrijk om ook uit te spreken waar we als raad aan vast moeten houden.

Goed bestuur blijft voor het CDA het vertrekpunt. Inwoners mogen verwachten dat wij zorgvuldig omgaan met gemeenschapsgeld, kritisch naar onszelf kijken en open zijn over de keuzes die we maken.

Ook de ambitie om Asten, Heusden en Ommel leefbaar te houden blijft wat ons betreft onverminderd overeind. Voldoende woningen, een aantrekkelijke openbare ruimte, een vitaal buitengebied en ruimte voor ondernemers blijven bepalend voor de toekomst van onze gemeente. Dat betekent niet dat alles direct kan. Temporiseren is soms verstandig.

Datzelfde geldt voor een sterke sociale basis. Goede zorg, sterke verenigingen en voorzieningen waar inwoners elkaar ontmoeten blijven de ruggengraat van onze gemeenschap.

Tot slot blijft ook financieel verantwoord bestuur voor ons een belangrijk uitgangspunt. Een sluitende begroting voor 2027 is noodzakelijk, maar uiteindelijk werken we toe naar een structureel gezonde meerjarenbegroting. Daarom vragen wij het college de raad bij de begrotingsbehandeling de eerste inzichten vanuit Zero Based Budgeting te geven, maximaal te blijven inzetten op mogelijkheden binnen het Gemeentefonds en kritisch te blijven kijken naar lopende kredieten en structurele verplichtingen. Tot slot horen wij graag van het college wat ervoor nodig is om al op korte termijn te starten met Zero Based Budgeting binnen het sociaal domein. Juist daar ligt het grootste deel van onze uitgaven en daarmee mogelijk ook de grootste opgave én de grootste kansen om richting de begroting stappen te zetten.

Voor ons voelt dit als een tweede fase van *Asten in Balans*. Niet omdat we dat graag willen, maar omdat de financiële werkelijkheid ons daartoe dwingt. De ambities uit het coalitieakkoord blijven richtinggevend. De planning mag veranderen, maar de bestemming niet.

## **Tot slot**

Voorzitter,

De wind hebben we niet altijd zelf in de hand. Maar de koers die we kiezen wel.

De afgelopen jaren hebben we samen veel bereikt. We werken aan meer dan 1.500 nieuwe woningen, investeren in nieuwe scholen en bouwen aan een aantrekkelijke leefomgeving met natuur, parken en pleinen. Dat is een stevige basis om op verder te bouwen.

Juist daarom moeten we nu verantwoordelijkheid nemen. Niet door onze ambities overboord te zetten, maar door verstandig te prioriteren en koersvast te blijven.

Laten we daarom de komende maanden samen alle zeilen bijzetten om te komen tot een sluitende begroting voor 2027 en tegelijkertijd verder te bouwen aan een financieel gezonde toekomst voor onze gemeente.

Want koers houden betekent soms laveren, maar nooit de bestemming uit het oog verliezen.

Tot zover in eerste termijn.

Fractie CDA

Jelle van Deursen

Rico ter Voert

Geert van den Eijnde

Joris van Lierop

Monique van der Velden-Aarts

Helmie Wijnen-Vlemmix

Tijn Aarts

Tim van Helmond

Erik van Zeeland